

Eesti Arengufond 2010

Tegevuskava

Esitamiseks Eesti Arengufondi nõukogule 21.12.2009

Autorid

Ott Pärna, juhatuse esimees – Ott.Parna@arengufond.ee

Heidi Kakko, investeringute divisjoni juht – Heidi.Kakko@arengufond.ee

Kitty Kubo, arenguseire divisjoni juht – Kitty.Kubo@arengufond.ee

Tegevuskava struktuur

1. Eesti Arengufondi strateegia 2008-2012
2. Sissejuhatus tegevuskavasse
3. Investeringute suuna tegevuskava 2010
4. Arenguseire suuna tegevuskava 2010

1. Arengufondi strateegia 2008-2012

Visioon aastaks 2012

Eesti teab ja kasutab oma võimalusi globaliseerivas ja muutuvmas maailmas läbilöömiseks.

Arengufondi missioon

Aitame luua Eestile tulevikku meie võimalusi analüüsid, positiivseid muutusi algatades ja riskikapitaliturgu arendades.

Arengufondi väärtused

... unistame

rohkem kui teised arvavad, et oleks praktiline,

... riskime

rohkem kui teised arvavad, et oleks turvaline,

... hoolime

rohkem kui teised arvavad, et oleks mõttekas,

... pühendume

rohkem kui teised arvavad, et oleks võimalik.

Arengufondi kriitilised edutegurid

Kompetentsid, meeskonnatöö, kommunikatsioon ja partnervõrgustikud

2. Sissejuhatatus tegevuskavasse

Tänase majandussurutise valguses on oluline kriisi kiire murdmine (ekspordi kasv, välisinvesteeringud jms), kriisi mõjude leevendamine (tööhõive, ümberõpe jms) ning uuele jätkusuutlikule kasvule alusepanek (talendid, haridus, tulevikuvision jms).

Kuna Euro'le ülemineku eelduseks on lisaks Maastrichti kriteeriumide täitmisele ka nn jätkusuutlikkuse nõude täitmine, siis Arengufondi tegevused aitavad sellele kaasa.

Arengufondi aitab Eesti majanduse uuele jätkusuutlikule kasvule alust panna läbi selle, et:

- On analüüsinud läbi Eesti erinevate majandussektorite rahvusvahelise kasvu võimalused ning teeb nende realiseerimiseks tihedat koostööd sektori ettevõtetega (töötlevas tööstuses, finantsvahenduses, tervishoiuteenustes, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia sektoris jne), samuti valitsusasutustega;
- On töötanud läbi kõrghariduse rahvusvahelistumise võimalused ja uuemad trendid maailmas ning teeb tihedat koostööd haridus- ja valitsusasutustega nende realiseerimiseks;
- On algatanud Rahvusvahelise IT Akadeemia pilootprojekti, et viia infotehnoloogia alane kõrgharidus jõuliselt rahvusvahelisele tasemele;
- On käima lükanud IT senisest mõjusamale rakendamisele suunatud teekaardid hariduses, finantsvahenduses ja tervishoius ning osaleb Eesti e-riigi uuele, kliendikesksele ja rahvusvahelises mõttes mõjusamale tasemele viimise projektis X-Vaade.
- On erinevate valdkonnaseirete pealt algatanud Eesti Majanduse Kasvuvisiooni 2018 kokkupanemise, mis vaieldakse läbi ja koostatakse 2010. aasta jooksul. Kasvuvisioon tööd tehakse koostöös parimate rahvusvaheliste ekspertidega ning edukamate riikide näidete varal.
- On käima tõmmanud Eesti Era- ja Riskikapitali Assotsiatsiooni EstVCA, mis seisab tööstusharu organisatsioonina kasvukapitali pakkumise poole parandamise eest Eestis. Viimane on üheks põhiliseks eelduseks, et uued ja rahvusvahelisele kasvule keskendunud tehnoloogiaettevõtted Eestis tekiksid, areneksid ja siit maailma läheksid ning seeläbi ka Eesti majandusstruktuuri ajakohastaksid.
- Investeerib jätkuvalt varases faasis olevatesse ambitsioonikatesse *start-up* ettevõtetesse, populariseerides seeläbi ambitsioonika ettevõtluse kultuuri Eestis.
- Korraldab Eestis erinevaid ambitsioonika ettevõtluse foorumeid, seminare ja suvelaagreid, et tõsta Eesti kui "*Start-Up Nation*" imago siinses regioonis. Meil on olemas Skype, Palytech, e-Riik jt tehnoloogiaedu lood, mille ümber on võimalik ja tuleb välja arendada Eesti kui progressiivsete tehnoloogiaettevõtete maa imago.
- Viib aastas läbi üle 100 erineva ajurünnaku, seminari ja foorumi, et panna maailma arengutrende Eesti konteksti, arutada selgeks erinevate valdkondade kaasajastamise ja läbilöögi võimalused ning laiendada Eesti tuleviku üle mõtleivate inimeste hulka.

Arengufondi 2010. aasta tegevuskava keskmes on Eesti Kasvuvisiooni 2018 kokkupanek, tehtud seirete tulemuste viimine otsustajateni ja otsustesse, Rahvusvahelise IT Akadeemia äriplaani kokkupanek, globaalsete majandustrendide analüüsimine ja Eesti kontekstis lahtimõtestamine ning riskikapitaliinvesteeringud ja ambitsioonikat ettevõtlust puudutavad turuarendustööd laiemalt.

3. Investeeringute suuna tegevuskava 2010 – rohkem kui raha!

Arengufondi investeeringute suuna eesmärgiks on muuta ja kujundada Eestis ettevõtluskeskkonda rahvusvahelise kasvuambitsiooniga alustavate ettevõtjate jaoks nii, et nad eelistaksid ja soovitsid Eestit *start-up* ettevõtete kasvulavana. Seda põhjusel, et siin on uute ettevõtjate pealekasvu toetavad hästi organiseeritud tugisüsteemid, maksusüsteem, kontaktvõrgustik ja reaalsed edulood. Samuti on omakapitali investeeringud kättesaadavad alustavatele ettevõtetele igas nende arengu etapis – ka neis, kuhu Arengufond täna ise ei investeeriks (vt Joonis 1).

Joonis 1. Arengufondi riskiinveeringute portfelli fookus (hinnatakse portfelli keskmiselt; üksikud projektid võivad põhjendatud juhtudel ja Euroopa Komisjoni ning Arengufondi nõukogu poolt kinnitatud investimisstrateegiaga kooskõlas kas seemne- või varase kasvufaasi poole kalduda).

Riskiinvesteeringud

Jätkatakse otseinvesteeringute tegemist, tehes vastavalt Euroopa Komisjoni poolt heakskiidu saanud investimisstrateegiale 6-7 investeeringut aastas. Projektivoo kindlustamiseks analüüsitakse ca 80 äriprojekti ja -ideed aastas.

Arendatakse jooksvalt 7-10 äriprojekti rahvusvahelise äri inkubaatoris SeedBooster, et tõsta alustavate ettevõtete investorvalmidust, eesmärgiga jõuda 6-12 kuu jooksul investeeringuni. Divisjoni eksperdid panustavad koos ettevõtjaga ärimudeli, turule mineku strateegia ja meeskonna arendamisse.

Portfelli ettevõtete juhtimisel arendatakse ettevõtet koos kaasinvestoritega strateegilise ja operatiivjuhtimise tasandil osaledes nende juhtorganite (nõukogude) töös (ca 10 ettevõtet). Portfelli ettevõtete arendamisel on põhifookus rahvusvahelise müügi toetamisel ja kontaktvõrgustiku loomisel turule mineku ja investeeringust väljumise kindlustamiseks.

Investeeringute planeeritav maht 2010. aastal on 100 miljonit krooni, mille kõrvale otsitakse varakate eraisikute ja erakapitalil baseeruvate investeerimisfondide kapitali suurusjärgus, mis on lubatud Euroopa Komisjoni regulatsioonidega. Varase faasi otseinvesteeringute puhul on vajalik jätkuinvesteeringuteks säilitada reserv, mille minimaalne maht on 1/3 investeeritud kapitalist (tavapäraselt 2/3 investeeritud kapitalist).

Investeeringu sektoraalseid piiranguid ei seata (v.a. Arengufondi seaduses toodud kitsendused ja piirangud), et hoogustada riskikapitaliinvesteeringuks sobivate ärimudelite arendamist kõikides valdkondades.

Jätkatakse diskussioonidega ja ettevalmistavate tegevustega seemne faasi finantseerimise puudulikkuse lahendamiseks, kas alamfondi, Tehnopoliga ühisfondi või EASi kaudu toetuste raames.

Analüüsitakse fondiinvesteeringute tegemist ühiselt Põhjamaade investeerimisfondide või institutsionaalsetest investoritest doonoritega, eesmärgiga laiendada rahvusvahelist kontaktvõrgustikku ja kaasata ekspertiisi.

Panustatakse koostöös Eesti Era- ja Riskikapitali Assotsiatsiooniga äriinglite sündikaatfondide loomisesse, seda varakatest eraisikutest äriinglite paremaks kaasamiseks, et tagada sõltumatu erasektori kaasinvesteeringute olemasolu ja laialdasem kapitalipakkumine varases faasis.

Investeeringuid toetavad tegevused

Fondi tellimusel läbiviidud uuringute (teadlikkus investeeringuteturust ja riskikapitali pakkumisest) tulemuste tuginedes arendatakse fondi juhtimisel ja koostöös teiste osapooltega (EAS, MKM, EstVCA, nõustajate tugivõrgustik) välja **kolmeaastane strateegia ja tegevuskava turuosaliste teadlikkuse ning riskikapitalikultuuri arendamiseks**.

Jätkatakse aktiivset panustamist juunis 2009.a. fondi initsiatiivil loodud Eesti Era- ja Riskikapitali Assotsiatsiooni (EstVCA) tegevuste arendamisse.

Investeeringuprojektide kaasfinantseerimise võimaldamiseks luuakse koostöös EstVCA-ga investorite võrgustik-andmebaas, mis hõlmab: (a) kaasinvestoreid, kellega koos Arengufond investeerib; (b) alternatiivseid investoreid, kellele edastatakse Arengufondi jaoks mitte-sobivad projektid; (c) järgmise faasi investoreid investeeringust väljumiseks tulevikus. Võrgustiku loomiseks kaardistatakse võimalikud investorid ja lepitakse nendega kokku koostööpõhimõtted.

Eesti start-up ettevõtluskultuuri arendamiseks korraldatakse iga-nädalaselt arutelu-seminarid (“Riskiteisipäevad”), kus avatakse riskikapitali pakkumise ja alustavate ettevõtete arendamise erinevaid probleeme nii kohalike kui välismaiste esinejate kogemuste kaudu. Korrapäraselt toimuvate seminaride strateegiliseks eesmärgiks on (rahvusvaheliste) mentoritega kontaktvõrgustiku loomine ambitsioonika ettevõtluse arendamiseks Eestis.

Eesti kui alustavatele ettevõtetele soodsa kasvukeskkonna edendamiseks, välismaiste riskikapitali pakkujate kaasamiseks ning alustavate ettevõtete investorvalmiduse tõstmiseks korraldab Arengufond **Rahvusvahelise Riskikapitali Foorumi ja alustavate ettevõtjate teadmiste arendamisele ja koostööle suunatud Suvise Start-up Akadeemia**. Rahvusvaheliste kontaktide ja sünergia arendamiseks kaasatakse lisaks Eestile Põhjamaade, Läti-Leedu ja Loode-Venemaa investorid ja ettevõtjad.

Tehakse koostööd rahvusvaheliste riskikapitali assotsiatsioonidega, koondatakse ja publitseeritakse infomaterjale, suunatakse riskikapitali-alast informatsiooni avalikkusele ja olulistele võtmegruppidele (sh veebi kaudu).

Jätkatakse koostööd teiste Eesti investeeringuteturgu arendavate ja alustavate ettevõtjate tugitegevustega seotud osapooltega, sh EAS, KredEX, Connect Estonia, EstVCA, Ajujahi konkurss, KTK, ESEA nõustajad jt.

Parendatakse töö-protsesse ja arendatakse rahvusvahelisele parimale praktikale vastavaid protseduure kuni investeeringust väljumise protsessi varase planeerimise tegevusteni. Eesmärgi saavutamiseks tehakse tihedat koostööd nii rahvusvaheliste riski- ja erakapitalifondidega kui ka teiste riiklikul kapitalil põhinevate pikema-ajalist kogemust omavate riskikapitalifondidega (NESTA, Vaekstfonden, Industry Investments, Finnvera jt).

Riskiinvesteeringu tutvustamiseks ja ettevõtlikkuse ning rahvusvahelise äritegemise propageerimiseks **osaleb Arengufond partnerina erinevatel äriplaanikonkurssidel ja muudel asjakohastel üritustel, sh. seminarid, konverentsid, messid, ekspertkomisjonid jms.**

Rakendatakse investeerimisekspertide pikaajalise kaasatuse ja motiveerituse tagamiseks **Euroopa Komisjoni nõuetele vastav turupõhine ja investeerimisportfelli ning -tegevuse tulemustest lähtuv töötajate motivatsioonisüsteem.**

Viakse läbi **Eesti riskikapitalituru olukorra kvalitatiivne analüüs.**

4. Arenguseire suuna tegevuskava 2010 – tulevikuideede kohtumispaik!

2010. aastal on arenguseire tegevuste keskmes Kasvuvisioon 2018 seireprotsess, mis on lõppfaasiks esimesele suuremale seirete tsüklile Arengufondi arenguseire suunal vastavalt 2008. aastal heakskiidetud Arengufondi mitme-aastasele strateegiale (vt Joonis 2).

Selle 3-aastase etapi läbiv eesmärk on olnud visioneerida Eesti majanduse uue kasvu võimalusi järgmisel kümnendil ning läbi mängida teed selle saavutamiseks. Kahe möödunud aasta mitmetest uuringutest koosnenud seireprojektid (Tööstusvedurid 2018, Teenusemajandus 2018 ja EST_IT@2018) ja neid toetavad tegevused on Kasvuvisiooniks majandusvaldkondade põhiste analüütilist sisendit loonud ja osapooli tuleviku võimaluste teemalisse diskussiooni kaasanud.

Nende põhjal oleme algatanud kaks pilootprojekti (IKT kasutuselevõtu teekaardid kolmes võtmevaldkonnas: hariduses, tervishoius ja finantsteenustes ning Rahvusvahelise IT Akadeemia äriplaani), et seire käigus väljapakutud ideede realiseerumiseks uudseid elluviimismudeleid eksperimenteerida ja juurutada.

Kasvuvisiooni protsessi raames seome seni tehtud seiretööd ja ka pilootprojektide kogemused terviklikuks Eesti majanduse tulevikuvisiooniks ning pakume seeläbi riiklikule (majandus)poliitikale terviklikku tulevikku vaatavat tegevusloogikat ja -suundi.

2010. aastal ei algata me Kasvuvisiooni kõrval ühtegi uut ja suurt seireprojekti (nagu varasemad Tööstusvedurid 2018, Teenusemajandus 2018 ja EST_IT@2018). Selle peamiseks põhjuseks on asjaolu, et Kasvuvisiooni protsessi mõjusalt läbiviimine vajab enamikku meie 2010. aasta seire suuna ressurssidest, eriti kuna tegemist on olulise seiretööga mitte pelgalt Arengufondi seniste seiretööde lõppfaasina, vaid Eesti majanduse ja ühiskonna arenguseisu arvestades laiemalt.

Kasvuvisiooni protsessist 2010. aastal ülejäävat ressursi tahame esmajoones kasutada seniteostatud valdkondlike seirete mõjukuse tõstmiseks. See tähendab seiretulemuste aktiivse “järelmüügiga” tegelemist, et need otsustajateni ja seeläbi realselt muutusi käivitavate otsusteni välja viia. Oleme kogenud, et vaatamata otsustajate seireprotsessidesse kaasamisele on muutustele vastuseisu barjäär seni olnud suur ja eestvedamise tahet napib selleks, et Arengufondi seiretulemused ilma tagant torkimiseta töösse võetaks või et asjad ilma meiepoolse eestvedamiseta (nt pilootprojektide kujul) või täiendava analüütilise toeta juhtuma hakkaksid.

2010. aasta alguses viime lõpule valdkondlike seireprojektide - Teenusemajandus 2018 seiretööd, Tööstusvedurid 2018, IKT kasutamise teekaardid EST_IT@2018 - **sõnumite kujundamise ja tulemuste avalikustamise** (“Eesti fookuses” raportid, “Spikrid” otsustajale, erinevate ürituste korraldamine) ning alustame ühtlasi “järelmüügi” faasiga (kohtumised, osalemine ministeeriumite jms töögruppides, pilootide algatamine, täiendav analüüs ja diskussioon). Nt Tööstusvedurite seires korraldame 2010. aasta alguses Tööstusfoorum 2 ning teeme seirega markeeritud kahes tuleviku kasvualas (tervis- ja heaolu ning säästev energeetika ja keskkond) selgema piiritlemise ning võimaluste täpsustamise.

Lisaks **viime lõpule** 2009. aasta sügisel käivitatud **strateegilise algatuse Rahvusvahelise IT Akadeemia äriplaani koostamiseks**, mille võimalikud järeltegevused selguvad sügiseks 2010.

Arenguseire tegevuste sisemise rõhuasetuse muutusena tahame **2010. aastal tugevdada tegevusi, mis seni on olnud suurte seireprojektide varjus, kuid muutuvad meie**

hinnangul kriitiliseks seire mõjukuse ja jätkusuutlikkuse tagamisel. Sellisteks tegevusteks on **jooksev töö globaalsete trendidega ning arenguseire alase kirjaoskuse levitamine.**

Gloaalsete trendide analüüsi eesmärgiks on leida Eesti ettevõtetele ja riigi majandusolukorrale olulist mõju avaldada võivaid tegureid ja muutusi, neid kommunikeerida ning olulisemates teemades arutelu algatada. Trendide jälgimine ja tõlgendamine on Arengufondis seni toimunud peamiselt valdkondlike seireprojektide ühe, ajaliselt piiratud osana, mitte süsteemse ja pideva tuumikprotsessina. Nüüd, kui valdkondlikud seireprojektid on lõppemas ja 2010. aastal valmib ka Kasvuvisioon, tekib vajadus nende elus hoidmiseks. See tähendab tuleviku sündmuste jooksvat tõlgendamist valdkondlike seiretööde ja Kasvuvisiooni järelduste ja soovitude konteksti, neid sedasi relevantsetena hoides, edasi arendades ja kohandades. Trendide jooksva jälgimise ja tõlgendamisega vähemalt sama tähtis on tulemuste operatiivne kommunikeerimine erinevate meediakanalite kaudu ning trendide tutvustamiseks või nende mõju laiemaks arutamiseks seireürituste korraldamine (sh Kohvihommikud ja InnoLab'id). 2010. aastal töötame välja ja käivitame protsessi globaalsete trendide jooksvaks jälgimiseks, tõlgendamiseks ja kommunikeerimiseks (nn *horizon scanning*).

Arenguseire alase kirjaoskuse levitamise raames oleme asjahuvilistele seni korraldanud 1-2 tutvustust/koolitust aastas (nt 2009. aastal stsenaariumid ja teekaardid ning nõrgad signaalid). 2010. aastal tahame selle tegevusega astuda sammu edasi ja hakata looma nn arenguseire saadikute võrgustikku. Võrgustiku moodustaksid ministriumite ja agentuuride strateegid, kellele soovime juurde anda teadmisi tulevikuseirest ja arendada nende oskusi tulevikutöö erinevate meetodite (nt stsenaariumite põhine mõtlemine, visioneerimine, eestvedamine jms) kasutamiseks. Sellise võrgustiku loomine on Arengufondile oluline, et seiretega ja eriti Kasvuvisiooniga loodav maanduks vastuvõtlikule pinnasele, kus oleks olemas mõlemad - tahtmine ja võimekus - selle pööramiseks konkreetsetesse strateegiatesse ja programmidesse. Laiemalt vaadates tuleb see kasuks ka EL struktuurivahendite järgmiseks programmeerimisperioodiks ettevalmistamisel (millega paralleelselt toimub ka paljude rahvuslike strateegiate uuendamine).

Jätkame seireid läbivate ja toetavate tegevustega nagu seda on kõikvõimalike aruteluürituste korraldamine (innovatsioonilaborid, kohvihommikud, tulevikuforumid) ja esinemas käimine teiste korraldatud üritustel, Riigikogu raporti "Edasi!" 2009/2010 koostamine ja esitamine Riigikogule, otsustajate toetamine ekspertarvamustega läbi osalemiste erinevates nõukodades ja töögruppides, rahvusvahelise tulevikuseire kogukonnaga võrgustumine jms.

2010. aasta lõppu oleme kavandanud Arengufondi **arenguseire tegevussuuna vahhindamise ja selle põhjal 2010+ tegevusloogika väljatöötamise**. Kuna Kasvuvisioon 2018 protsessiga saab läbi Arengufondi strateegiast tulenev esimene pikem seiretsüklil, on 2010. aastal õige aeg hinnata seiresuuna töö edukust ning seada uusi sihte, sh Kasvuvisioon 2018 tulemitest lähtuvalt. Selleks korraldame aasta lõpus senise seiretegevuse sõltumatu vahhindamise, mille tulemusi arvestame järgnevate aastate seire suuna tegevuskavade koostamisel.

Joonis 2. Arengufondi strateegiast 2008-2012 lähtuv arenguseire tegevusraamistik aastateks 2008-2010